

Yttrande

2025-09-23

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Ökad insyn i politiska processer (SOU 2025:52), Ju2025/01117

Bokföringsnämnden (BFN) har fått ovannämnda betänkande på remiss.

Mot bakgrund av BFN:s verksamhetsområde har nämnden följande redovisningsmässiga synpunkter att framföra på förslagen i betänkandet.

Förslag till lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut

4 § – Skyldighet att anmäla sig för registrering

Enligt förslaget till 4 § ska en juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver påverkanskommunikation anmäla sig för registrering. I punkt 1 i paragrafens andra stycket anges att anmälningsskyldigheten inte gäller en enskild näringsidkare som har annat än omvärldsrelationer och kommunikation som huvudsaklig verksamhet. I författningskommentaren anges att med huvudsaklig verksamhet avses vad den enskilda näringsidkarens verksamhet till övervägande del består av.

Enligt BFN behöver det framgå tydligare vad som avses med begreppet huvudsaklig. Det är ett viktigt gränsvärde för den enskilda näringsidkaren. BFN anser också att uttryck som anger en viss andel, s.k. kvantifierande uttryck, ska användas på ett konsekvent sätt. I skattesammanhang avses t.ex. med huvudsakligen cirka 75 % eller mer. Med uttrycket övervägande del avses mer än hälften och uttrycket till klart övervägande del representerar ca 60 % och uppåt, se prop. 1999/2000:2, avsnitt 7.2.4.

Det behöver även framgå hur bedömningen ska göras. Ska den göras baserat på omsättning under en viss period, på nedlagd tid under en viss period eller på annat sätt? I redovisningssammanhang görs ofta bedömningen utifrån de två senaste räkenskapsåren, se t.ex. definitionen av större företag i 1 kap. 3 § första stycket 4 andra strecksatsen årsredovisningslagen. (En konsekvens av

definitionen av större företag är att ett nystartat företag alltid är ett mindre företag.) I 6 kap. 3 § andra stycket bokföringslagen om vilka företag som får upprätta ett förenklat årsbokslut används en annan typ av gränsvärde. Det gäller företag i vilket den årliga nettoomsättningen *normalt* uppgår till högst tre miljoner kronor. Detta gränsvärde omfattar bl.a. enskilda näringsidkare. I författningskommentaren (prop. 2005/06:116, s. 161) anges att en bokföringsskyldig som överskrider gränsvärdet om 3 miljoner kronor i regel inte får upprätta ett förenklat årsbokslut. Om emellertid gränsvärdet överskrids något eller några enstaka år – t.ex. därför att affärerna har utfallit särskilt bra ett visst år – får näringsidkaren ändå upprätta ett förenklat årsbokslut.

Vid vilken tidpunkt och hur bedömningen av om företaget omfattas av undantaget ska göras får även betydelse för tillämpning av bestämmelsen i 5 § om att anmälan för registrering ska ges in till Kammarkollegiet senast 30 dagar efter den dag då personen började bedriva påverkanskommunikation.

9 § – Skyldighet att redovisa påverkanskommunikation

Enligt förslaget till 9 § ska den redovisning som ska ges in till Kammarkollegiet innehålla uppgifter om de resurser som har använts för påverkanskommunikation. Enligt punkt 1 ska uppgift om totalt antal personer som har deltagit i påverkanskommunikation samt antal årsarbetskrafter som de har använt och kostnad för dem anges. Enligt punkt 2 ska kostnad för inköpta tjänster bestående i påverkanskommunikation samt för marknadsföring, representation och övriga kostnader i samband med påverkanskommunikationen anges.

BFN:s tolkning av punkt 1 är att uppgiften ska omfatta alla som deltagit i påverkanskommunikationen, såväl interna som externa personer. Det innebär att i kostnaden enligt punkt 1 kan det ingå köpta tjänster. Köpta tjänster omfattas också av punkt 2. BFN anser att det behöver tydliggöras till vilken punkt kostnader för externa personer hör.

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier

3 § – Vilka som ska lämna redovisning och vad den ska avse

Enligt 3 § ska ett parti redovisa hur det har finansierat sin verksamhet. Andra meningen föreslås utökas enligt följande: Av redovisningen ska det tydligt framgå *vilka medel som verksamheten har och vilka medel som har kommit in till verksamheten, varifrån medlen kommer och vad de har använts till*. I författningskommentaren anges att vissa tillägg och ändringar gjorts för att anpassa paragrafens innehåll till att redovisningen utökas till att

omfatta kostnader, tillgångar och skulder. Huvudrubriken i lagen föreslås kompletteras och lyda: Skyldighet att redovisa intäkter, *kostnader, tillgångar och skulder*.

Enligt paragrafens första mening ska partiet ange hur det har finansierat sin verksamhet. En verksamhet kan finansieras med intäkter eller lån. Eftersom förslaget är att det av redovisningen även ska framgå vad medlen har använts till anser BFN att första meningen behöver kompletteras.

BFN anser också att den andra meningen bör formuleras om så att den innehåller begreppen intäkter, kostnader, tillgångar och skulder. Detta dels för att tydliggöra vad som avses, dels för att samordna paragrafen med 11 §.

11 § – Vad en redovisning ska innehålla

Första stycket

11 § första stycket föreslås utökas enligt följande: En redovisning för en ideell förening inom ett parti eller för ett partis sidoorganisation ska innehålla uppgifter om storleken av *föreningens samtliga intäkter och kostnader under tidsperioden för redovisningen samt värdet av dess tillgångar och skulder på tidsperiodens sista dag*.

BFN anser att om ett partis sidoorganisation kan vara en annan företagsform än ideell förening behöver formuleringen i förslaget till ändring förtydligas, till exempel genom att ”eller organisationens” läggs till framför ”samtliga intäkter”.

BFN föreslår att ”värdet av” tas bort då det är otydligt vilket värde som avses. Nämnden utgår ifrån att det som avses är tillgångarna och skulderna till de belopp de redovisas i föreningens årsbokslut/årsredovisning.

Andra stycket

I 11 § andra stycket framgår hur redovisningen av intäkter ska indelas. I punkt 9 i paragrafens andra stycke står: bidrag från privatpersoner, företag, organisationer, föreningar och andra sammanslutningar samt stiftelser och fonder. I 2 § har en definition av bidragsgivare lagts till

Om avsikten är att punkt 9 ska omfatta samma krets som i definitionen av bidragsgivare, anser BFN att punkt 9 bör samordnas med 2 §. I annat fall bör skillnaden förtydligas.

Tredje stycket

I 11 § tredje stycke står: Andra stycket 8 och 9 gäller även för intäkter i en verksamhet som bedrivs i bolag eller i någon annan verksamhetsform, om

den ideella förening som redovisningen avser har ett bestämmande inflytande över verksamheten.

BFN anser att stycket behöver formuleras om för att överensstämma med det som står i första stycket, att redovisningen ska innehålla föreningens intäkter m.m. Det som ska redovisas enligt tredje stycket ingår inte i föreningens redovisning. Stycket skulle kunna inledas med ”Redovisningen ska även innehålla intäkter enligt andra stycket 8 och 9 i...”.

Fjärde stycket samt 22 a §

Enligt förslaget till ändring i 11 § första stycket ska redovisningen innehålla uppgift om storleken av föreningens *samtliga* kostnader. Enligt det föreslagna fjärde stycket ska kostnaderna redovisas indelat i externa kostnader, personalkostnader, finansiella kostnader och övriga kostnader. I författningskommentaren anges att kategorierna sammanfaller med de som i allmänhet finns i årsredovisningar och årsbokslut. Enligt förslaget till ny 22 a § ska föreningen för externa kostnader och övriga kostnader ange vad kostnaderna huvudsakligen avser.

I en årsredovisning¹ eller ett årsbokslut² för en ideell förening kan även kostnadsposterna Råvaror och förnödenheter, Handelsvaror, Lämnade bidrag, Av- och nedskrivningar, Bokslutsdispositioner och Skatt finnas. Finansiella kostnader kan finnas i flera olika poster i årsredovisningen/årsbokslutet. I ett förenklat årsbokslut³ kan även posterna Verksamhetskostnader, Försäljningskostnader, Av- och nedskrivningar, Bokslutsdispositioner och Skatt finnas. Verksamhetskostnader och Försäljningskostnader torde vara de viktigaste posterna i en ideell förening.

BFN anser att det är enklare för en förening om redovisningen enligt fjärde stycket har samma indelning och poster som den finansiella rapport som föreningen ska upprätta. Följden av förslaget är att ett antal poster ska summeras och sedan ska föreningen, enligt 22 a §, ange vad de summerade kostnaderna i huvudsak avser. För föreningar som upprättar förenklat årsbokslut innebär den föreslagna indelningen att de viktigaste kostnaderna redovisas i kategorin övriga kostnader. Utredning framhåller i bedömningen i avsnitt 10.6.3 att redovisningen av kostnader, tillgångar och skulder så långt som möjligt bör likna redovisningen av dessa poster i årsredovisning eller årsbokslut, som de redovisningsskyldiga redan i dag behöver upprätta.

¹ Enligt Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag

² Enligt Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2017:3) om årsbokslut

³ Enligt Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2010:1) för ideella föreningar och registrerade trossamfund som upprättar förenklat årsbokslut

Endast sådana uppgifter som är av intresse ur insynssynpunkt bör behöva anges särskilt i redovisningen.

Vad gäller förslaget till 22 a § hänvisas i författningskommentaren till att det finns en motsvarande bestämmelse sedan tidigare i fråga om kategorin övriga intäkter i 22 §. BFN anser dock att det är en stor skillnad mellan summeringen av övriga intäkter och summeringarna av externa kostnader respektive övriga kostnader. En förening har normalt få eller inga övriga intäkter. Externa kostnader (som motsvarar posten Övriga externa kostnader i årsbokslutet/årsredovisningen) kan däremot innehålla många olika typer av kostnader. Summeringen av övriga kostnader kan avse flera olika poster i den finansiella rapporten. Det kan därför vara betungande för föreningen dels att bedöma vilka kostnader som är huvudsakliga, dels att specificera dessa kostnader.

Sjätte stycket

Enligt 11 § sjätte stycket ska tillgångar redovisas indelat i anläggnings- tillgångar och omsättningstillgångar. I författningskommentaren anges att kategorierna sammanfaller med de som i allmänhet finns i årsredovisningar och årsbokslut.

BFN vill förtydliga att föreningar som upprättar ett förenklat årsbokslut inte delar in tillgångarna i anläggnings- och omsättningstillgångar.

17 § – Bidrag

Enligt nuvarande lydelsen av 17 § ska ett bidrag som inte har lämnats i pengar redovisas till sitt verkliga värde.

Definitionen av bidrag i 2 § motsvarar i stort vad som avses med gåva i BFN:s normgivning. I normgivningen finns regler om till vilket värde en gåva ska redovisas. I vissa fall finns det flera alternativ. Det innebär att den uppgift om intäkter i form av bidrag som ska lämnas enligt 11 § punkt 9 kan vara en annan än det belopp som redovisas i föreningens årsredovisning eller årsbokslut.

Övrigt

I avsnitt 10.4 hänvisas under rubriken Vissa gåvor behöver inte tas upp i bokföringen till 5 kap. 1 § andra stycket bokföringslagens (BFL). Enligt den bestämmelsen behöver en affärshändelse som avser mottagandet av en gåva inte bokföras, under förutsättning att gåvans marknadsvärde är svårbestämbart men kan antas vara lågt, och det är förenligt med god redovisningssed. Utredningen bedömer att om ett bidrag är av sådant slag att det inte behöver bokföras, bör det inte heller behöva tas upp i redovisning enligt insynslagen

BFN vill förtydliga att i Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2013:2) om bokföring med tillhörande vägledning förtydligas att de gåvor som avses i 5 kap. 1 § BFL är begagnade kläder, möbler och liknande som mottagaren avser att sälja vidare, skänka bort eller utränga, se punkt 2.14. Undantaget gäller endast i samband med att gåvorna tas emot. Finns tillgångarna kvar i företaget på balansdagen, redovisas de i enlighet med den normgivning företaget tillämpar.

Detta yttrande har beslutats av BFN:s tf kanslichef Eva Sundberg efter föredragning.

Eva Sundberg
tf kanslichef

Anna Ersson
föredragande